

Projekt riadenia a rozvoja Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

PhDr. Alena Kotvanová

Projekt som spracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry a zdrojov.

© PhDr. Alena Kotvanová

Bratislava 20. mája 2021

Obsah

Úvod – misia FKPNM, východiská a kontext.....	3
Podpora kultúry národnostných menšín v SR	5
Aktuálny stav fungovania FKPNM.....	5
Koncepcia rozvoja FKPNM	6
Záver	10

Úvod – misia FKPNM, východiská a kontext

V súlade s Všeobecnou časťou Dôvodovej správy zákona č. 138/2017 ¹ je účelom Fondu na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej len „FKPNM“ alebo „Fond“) predovšetkým **zachovanie, vyjadrenie, ochrana a rozvoj identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín, ďalej výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín, ako aj rozvoj a podpora interkultúrneho dialógu a porozumenia medzi občanmi slovenskej národnosti a občanmi patriacimi k národnostným menšinám a etnickým skupinám.**

Ide teda o poskytovanie finančných prostriedkov na **kultúrno-osvetovú a vzdelávaciu činnosť, edičnú činnosť, podporu aktivít divadiel, umeleckých súborov a kultúrnych inštitúcií a podporu umeleckej tvorby, podporu vedy a výskumu v oblasti kultúry, života, histórie, jazyka a identity príslušníkov národnostných menšín, podporu vzdelávania, záujmovej činnosti a využitia voľného času, zahraničnej prezentácie kultúry, podporu výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti práv národnostných menšín, podporu vzájomného porozumenia a zbližovania medzi občanmi slovenskej národnosti a občanmi patriacimi k národnostným menšinám a etnickým skupinám, ako aj medzi národnostnými menšinami navzájom, podporu identifikácie a spoznávania spoločných kultúrnych a vedeckých hodnôt a tradícií, podporu aktivít zameraných na odкрývanie a spoznávanie rodinnej, miestnej a regionálnej histórie, tradícií, osobností a pamiatok, aktivít zameraných na podporu rešpektu, porozumenia a tolerance voči jazykom národnostných menšín a kultúram v systéme výchovy a vzdelávania, podporu výmenných programov, pobytov, spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných a umeleckých súťaží pre deti a mládež z rôznych národnostných a jazykových skupín, na ochranu, odborné spracovanie, digitalizáciu kultúrneho dedičstva národnostných menšín a na kreatívny priemysel.**

Uvedený široký účel, pre ktorý bol FKPNM v súlade so zákonom 138/2017 vybudovaný, plne zodpovedá Ústavou SR zaručeným právam občanov SR tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny na všestranný rozvoj, najmä právo **spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie.** Práve uvedeným zákonom sa v roku 2017 začal naplňovať ústavný predpoklad, že podrobnosti výkonu týchto práv ustanoví zákon, a to konkrétne v oblasti zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že zákon upravujúci postavenie a práva národnostných menšín doposiaľ nebol prijatý, avšak jeho prijatie je jednou z priorít Programového vyhlásenia vlády SR na aktuálne vládne obdobie.

SR tak pristúpila k systémovému plneniu aj svojich medzinárodnoprávných záväzkov v oblasti ochrany práv národnostných menšín, Rámcového dohovoru na ochranu práv národnostných menšín (ďalej len „Rámcový dohovor“) a Európskej charty regionálnych alebo

¹ Dostupné na:

<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=7&CPT=436>

menšinových jazykov (ďalej len „Európska charta“). Rámcový dohovor v tejto súvislosti v čl. 5 a 6. ustanovuje, že strany sa zaväzujú **podporovať podmienky, ktoré sú pre osoby patriace k národnostným menšinám potrebné na zachovanie a rozvíjanie ich kultúry, na zachovávanie základných prvkov ich identity, najmä ich náboženstva, jazyka, tradícií a kultúrneho dedičstva a taktiež budú podporovať ducha tolerance a medzikultúrny dialóg a prijímať účinné opatrenia na podporu vzájomného rešpektovania a porozumenia a spolupráce medzi všetkými osobami žijúcimi na ich území bez ohľadu na ich etnickú, kultúrnu, jazykovú alebo náboženskú identitu zvlášť v oblasti vzdelávania, kultúry a médií.** Osobitnú pozornosť je potrebné venovať čl. 15, podľa ktorého strany musia vytvárať podmienky potrebné na **efektívnu účasť osôb patriacich k národnostným menšinám na kultúrnom, spoločenskom a ekonomickom živote, ako aj na verejných záležitostiach, najmä na tých, ktoré sa ich týkajú,** to znamená zabezpečiť plnú participáciu príslušníkov národnostných menšín aj v oblasti podpory kultúry národnostných menšín.

Európska charta a záväzky z nej vyplývajúce stoja na presvedčení, že **ochrana historických regionálnych alebo menšinových jazykov Európy prispieva k zachovaniu a rozvoju európskeho kultúrneho bohatstva a tradícií a je významným prínosom utvárania Európy založenej na princípoch demokracie a kultúrnej rozmanitosti.** SR sa zaviazala uplatňovať pomerne široký rozsah ustanovení Európskej charty v závislosti od konkrétneho jazyka okrem iných aj podľa čl. 12 *Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia*, podľa ktorého **vo vzťahu ku kultúrnym aktivitám a kultúrnym zariadeniam – najmä ku knižniciam, k videotékam, ku kultúrnym centrámi, k múzeám, archívom, akadémiám, divadlám a ku kinám, ako aj k literárnym dielam a ku kinematografickej produkcii, k ľudovému kultúrnemu prejavu, festivalom, ku kultúrnemu priemyslu vrátane, inter alia, použitia nových technológií – sa zmluvné strany zaväzujú podporovať rôznorodé aktivity, a to v rozsahu závisiaceho od konkrétneho jazyka.**²

Uvedené ústavné a medzinárodnoprávne záväzky SR je potrebné mať neustále na pamäti, ak uvažujeme o úplnom naplnení poslania FPKNM, vytvorenia podmienok pre zefektívnenie jeho fungovania a jeho kontinuálneho budovania ako modernej a flexibilnej inštitúcie poskytujúcej špecifické verejné služby.

Fond má za sebou prvú etapu existencie a s tým spojené neľahké obdobie budovania personálnych, administratívnych, materiálnych a iných kapacít, ale aj hľadania efektívnych spôsobov komunikácie s menšinami v rámci ich participácie s cieľom naplniť základné poslanie FPKNM. Vybudovať inštitúciu takéhoto charakteru určite nie je ľahké a patrí za to tým, čo sa o to zaslúžili, určite ocenenie. Zároveň sa v procese budovania inštitúcie prejavili mnohé problémy, či už tie, ktoré súvisia so špecifikami podpory národnostnej kultúry, alebo také, s ktorými sa musí vyrovnávať každá novovytvorená verejnoprávna inštitúcia, ale aj úplne nové, s ktorými celú spoločnosť konfrontovala pandémia ochorenia COVID-19. Toto krátke obdobie určite nestačí na vyriešenie všetkých problémov a otvorených otázok. V nadchádzajúcom období bude potrebné dôkladne vyhodnotiť doterajšiu činnosť FPKNM, mieru naplnenia účelu a vytýčených cieľov a na základe toho stanoviť priority na ďalšie obdobie, a to predovšetkým so zreteľom na meniace sa spoločenské podmienky, očakávané i neočakávané výzvy.

² Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/588/20011229>

Podpora kultúry národnostných menšín v SR

Kultúra národnostných menšín je široký mnohoúrovňový a komplexný fenomén, rôznorodými väzbami taktiež zložito štruktúrovaný a zároveň živý, vyvíjajúci sa organizmus. Preto je základným východiskom dobrého fungovania tohto fenoménu jeho hlboké poznanie a ďalšie budovanie postavené na výsledkoch kvalitných analýz spoľahlivých údajov. Rozsah tohto materiálu neumožňuje detailne opísať všetky prvky kultúry národnostných menšín, úrovne aktérov a jej cieľové skupiny. Okrem rôznorodosti týchto prvkov je potrebné uvedomiť si, že táto štruktúra sa s osobitnými špecifikami týka každej národnostnej menšiny, ktorej príslušníci žijú na Slovensku.

Rovnako zložitý je aj komplex aktérov podpory kultúry národnostných menšín, a to nie len podpory materiálnej, ale aj podpory na úrovni legislatívnych a inštitucionálnych rámcov na celoštátnej, regionálnej i lokálnej úrovni. Uvedomenie si šírky tohto komplexného javu je však základným predpokladom pre pochopenie postavenia FPKNM a naplnenia jeho poslania v ňom, a to ako nezávislej verejnoprávnej inštitúcie zameranej na podporu a stimuláciu kultúry národnostných menšín vytváraním podporných mechanizmov pre tvorbu a šírenie kultúrnych a vedeckých hodnôt a zároveň ako nástroja kultúrnej politiky SR a EÚ v tejto oblasti.

Aktuálny stav fungovania FPKNM

Zdrojom informácií o fungovaní FPKNM sú predovšetkým Výročné správy FPKNM za jednotlivé roky zverejnené na webovom sídle FPKNM³ v záložke Výstupy Fondu. Fond vykonáva v zmysle novelizovaného § 2 zákona o Fonde tieto činnosti:

- a) poskytuje finančné prostriedky na podporu kultúrnych a vedeckých aktivít s cieľom vzniku takýchto aktivít, šírenia a prezentácie výsledkov takýchto aktivít v Slovenskej republike a v zahraničí a s cieľom riešenia dôsledkov krízovej situácie mimo času vojny a vojnového stavu;
- b) monitoruje podporené projekty;
- c) vedie evidenciu žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov, žiadateľov o poskytnutie finančných prostriedkov a prijímateľov finančných prostriedkov;
- d) spolupracuje s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, verejnoprávnymi inštitúciami a inými osobami v záujme vytvárania priaznivých podmienok na vznik, rozvoj, šírenie a prezentáciu kultúrnych a vedeckých aktivít národnostných menšín;
- e) spolupracuje s partnerskými organizáciami v zahraničí;
- f) kontroluje plnenie zmluvných záväzkov a vymáha pohľadávky vyplývajúce zo zmlúv uzatvorených s prijímateľmi finančných prostriedkov.

Informácie o plnení týchto činností obsahujú Výročné správy FPKNM za uplynulé štyri roky. Tieto obsahujú podrobné, prevažne kvantitatívne údaje o činnosti FPKNM podľa vyššie uvedeného písmena a, c a f, predovšetkým informácie o procesoch súvisiacich s kreovaním

³ Dostupné na: <https://kultminor.sk/sk/dokumenty/vystupy-fondu>

odborných štruktúr FPKNM, výzvach v rámci podpornej činnosti FKPNM, počtoch žiadostí, projektov a zmlúv a pod. Tieto dokumenty však neobsahujú žiadne hodnotenie ani analýzu poskytnutých údajov a ani základné porovnanie s predchádzajúcimi rokmi. Pokiaľ ide o kvalitatívne údaje, k tým možno priradiť len údaje o regionálnom rozložení dotačnej podpory. Keďže výročné správy sú jediným dostupným zdrojom informácií o plnení úloh FPKNM a neexistuje iný analytický dokument FPKNM, kde by kvalitatívne bilancoval svoju činnosť, je nevyhnutné tento deficit riešiť systémovo. Bude v tejto súvislosti potrebné vypracovať vyhodnotenie efektívnosti vynaložených prostriedkov, kritickú analýzu slabých a silných stránok tak FPKNM, ako aj žiadateľov/prijímateľov a ďalších aktérov ovplyvňujúcich podporný proces a vychádzajúc z ich záverov nastaviť rozvojové priority na ďalšie obdobie.

Uvedené dokumenty taktiež vôbec neobsahujú žiadne informácie o monitorovaní podporených projektov (pís. b), o spolupráci s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, verejnoprávnymi inštitúciami a inými osobami v záujme vytvárania priaznivých podmienok na vznik, rozvoj, šírenie a prezentáciu kultúrnych a vedeckých aktivít národnostných menšín (pís. d) ani o spolupráci s partnerskými organizáciami v zahraničí (pís. e). Rovnako tento deficit bude potrebné urýchlene riešiť prípravou plánu zabezpečenia plnenia týchto rovnako kľúčových úloh Fondu tak v krátkodobej, strednodobej a dlhodobej perspektíve.

Koncepcia rozvoja FKPNM

Vychádzajúc z uvedeného bude predovšetkým potrebné zabezpečiť dostatočné kapacity vrátane personálnych pre zabezpečenie systematického plnenia všetkých úloh fondu, ktoré vyplývajú zo zákona, nie len tých, ktoré predstavujú základ jeho činnosti v súčasnosti. Pre rozvoj FKPNM v nadchádzajúcom období bude preto kľúčové uskutočnenie týchto opatrení:

- Základnou podmienkou rozvoja je uskutočnenie komplexnej analýzy poskytovania dotačnej podpory Kultúra národnostných menšín za uplynulé tri roky, teda od jeho vzniku. Je potrebné analyzovať kvantitatívne ukazovatele, ktoré však nevykazujú značné rozdiely vzhľadom na fixné určenie percentuálneho podielu jednotlivých národnostných menšín a oblasti interkultúrneho dialógu zo stanoveného podielu finančných prostriedkov a podpornú činnosť z príspevku do Fondu zo štátneho rozpočtu, ktorý je taktiež fixne stanovený. Bude preto potrebné hľadať ďalšie zdroje informácií, ktoré aktuálne nie sú verejne dostupné, ktoré však budú mať výpovednú hodnotu vo vzťahu k posúdeniu tak účelnosti, transparentnosti, ako aj proporcionality a adekvátnosti podpornej činnosti. V prípade, že kritická analýza ukáže, že nastavené podmienky zo zákona neumožňujú plnenie stanovených úloh v plnom rozsahu, bude potrebné navrhnúť príslušné legislatívne zmeny.
- S tým zároveň súvisí úloha pre FKPNM vyplývajúca z *Implementačného plánu revízie výdavkov na kultúru*⁴ zaviesť s cieľom zvýšenia efektívnosti vynaložených finančných

⁴ Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/8013_implementacny-plan-kultura_2021_2025.pdf

prostriedkov na dotačnú činnosť opatrenie zamerané na zber dát o realizovaných projektoch v elektronickom, strojovo spracovateľnom formáte, ich hodnotenie a následné sprístupňovanie, ako aj zapracovanie modulu sledovania výsledkov do registračných systémov, zber týchto dát a hodnotenie výstupov projektov. Konečným cieľom je rozpracovať opatrenia z revízie výdavkov na kultúru tak, aby bolo možné predvídateľne a transparentne nastaviť harmonogram a odpočet ich plnenia na základe výsledkových indikátorov, ktoré budú informovať o celkovom vývoji v rámci tejto časti kultúrneho sektora. Takéto analytické dáta budú kvalitným základom pre definovanie budúcich priorít FPKNM ako verejnoprávnej inštitúcie, ako aj vypracovanie inovatívneho plánu zabezpečenia transparentného dotačného systému kultúry národnostných menšín.

- V záujme vytvárania priaznivých podmienok na vznik, rozvoj, šírenie a prezentáciu kultúrnych a vedeckých aktivít národnostných menšín bude v súlade so zákonom potrebné vytvoriť plán systematickej spolupráce s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy vrátane vyšších územných celkov, verejnoprávnymi inštitúciami a inými subjektmi, ako aj s partnerskými organizáciami v zahraničí. Verejnoprávna inštitúcia má byť v tomto smere otvorená k širokej odbornej diskusii. Bez takejto spolupráce, zdieľania skúseností a know-how nie je možné držať krok s aktuálnymi trendmi, budovať moderný systém podpory. V oblasti medzinárodnej spolupráce je možné vychádzať z doterajších skúseností aj ostatných fondov. Verím, že v tejto oblasti budú partnerské inštitúcie nápomocné.
- Najdôležitejším partnerom FPKNM v diskusii o smerovaní Fondu musia byť zástupcovia národnostných menšín a ich organizácií, a to nie len tí z volených orgánov FPKNM a VNMES. Prostredníctvom priorít podpornej činnosti je možné vytvoriť dopyt po takých projektoch, ktorých cieľom bude vytvoriť platformu na zmysluplnú diskusiu o skutočných potrebách národnostných menšín, ktoré umožnia proaktívne spoznávať potreby a získavať na systematickej báze spätnú väzbu od súčasných aktérov kultúry národnostných menšín. Nezávislosť inštitúcie nemožno interpretovať ako nezávislosť od názorov národnostných menšín.
- V tejto súvislosti je potrebné vyťažiť existujúce cenné zdroje informácií napr. Hodnotiacu správu VNMES o podpore kultúr národnostných menšín, o stave národnostného školstva a o používaní jazykov národnostných menšín⁵, ktorá poskytuje autentický pohľad menšín na aktuálnu situáciu s identifikáciou najväčších problémov, ich príčin ale aj návrhov ich riešenia. V tejto správe, ktorú menšiny pripravujú v súčasnosti už po siedmykrát, bol zhodnotený aj prvý rok dotačnej podpory FPKNM aj s návrhom na zlepšenia, avšak tieto návrhy neboli dostatočne vypočítané a využitie. Rovnako cenným zdrojom informácií sú výstupy z participatívneho procesu s národnostnými menšinami v rámci prípravy Stratégie rozvoja miestnej a regionálnej

⁵ Dostupné na: https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/7609_hodnotiaca-sprava-vnmes-o-podpore-kultur-narodnostneho-skolstva-a-stave-pouzivania-jazykov-narodnostnych-mensin-2017--2018.pdf

kultúry a kultúry národnostných menšín SR do roku 2030. Tieto materiály sú zdrojom mnohých racionálnych požiadaviek počnúc apelom na odbúranie administratívnej náročnosti, zmenu nevyváženého nasmerovania výziev na druhú polovicu kalendárneho roka, rozlišovanie medzi profesionálnym a neprofesionálnym umením, odstránenie faktickej nemožnosti zabezpečiť celoročné pôsobenie spolkov a centier kultúry, slabý hlas regiónov v odborných radách, slabú komunikáciu so žiadateľmi, pretrvávajúcu absenciu možnosti viacročných projektov a mnohé ďalšie. Je teda nanajvýš potrebné a najmä finančne nenáročné získať už z existujúcich zdrojov cenné impulzy na zmenu zaužívaných postupov a nové nastavenia v súlade s očakávaniami tých, ktorým je táto verejná služba určená.

- Vychádzajúc z uvedeného sú debyrokratizačné opatrenia a zlepšenie komunikácie so žiadateľmi/prijímateľmi, spolu s flexibilným využitím nových on-line metód komunikácie podmienkou zvýšenia efektivity poskytovania tejto verejnej služby a v konečnom dôsledku zefektívnenia vynakladania finančných zdrojov v tejto oblasti. Ústretovým krokom by bolo sprehľadnenie vnútorných predpisov, intenzívna práca so začínajúcimi žiadateľmi, uvádzanie praktických príkladov, prípadne príkladov dobrej praxe.
- Vo vzťahu k národnostným menšinám a ich predstaviteľom je potreba držať sa princípov transparentnosti bez ohľadu na to, či to prinesie napätie, spory a konflikty. Komunity národnostných menšín, tak ako v prípade akýchkoľvek iných komunít, sú rozmanité a ich príslušníci často zastávajú rozdielne názory. To znamená, že rozmanitosť v rámci samotných menšín, a to vrátane žien a mladých ľudí s ich špecifickými potrebami a záujmami musí byť efektívne reprezentovaná pri akejkoľvek relevantnom rozhodovaní. V tomto procese môžu vznikať spory medzi frakciami vnútri menšín alebo medzi menšinami a je povinnosťou orgánov hľadať pružné riešenia, ktoré im môžu vychádzať v ústrety. Je teda nevyhnutné, aby boli k dispozícii štandardy a postupy na zavedenie vhodných opatrení na podporu účinnej účasti príslušníkov menšín v spolupráci s dotknutými osobami. Okrem toho musia byť tieto opatrenia dostatočne pružné na to, aby umožňovali opätovné vyjednávanie v prípade zmeny podmienok alebo priorít. Dostupnosť účinných platforiem pre diskusiu o relevantných záležitostiach s takými skupinami môže nie len podporovať dôveru medzi menšinovými komunitami, ale môže aj slúžiť k uľahčeniu otvorených a pružných riešení záležitostí, ktoré bránia prístupu k právam a môže teda podporovať spoločenskú súdržnosť a stabilitu.⁶ K tejto oblasti možných aj etických dilem bude potrebné vypracovať vhodné postupy a štandardy.

---

⁶ Pozri Tematický komentár č. 4 k rozsahu pôsobnosti Rámcového dohovoru pod názvom Kľúčový nástroj pre riadenie rozmanitosti prostredníctvom práv menšín, str. 22 Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/mezinarodni-dokumenty/6530cz-K_PREMS-131016-GBR-2568-Framework-Convention-Thematic-commentary-No4-A4_web.pdf

- Štruktúra podporenej činnosti nemôže byť rigidná, naopak musí flexibilne zohľadňovať oprávnené potreby národnostných menšín a viesť tak ku skutočnej rovnosti príležitostí, ako aj odporúčania medzinárodnoprávných monitorovacích štruktúr Charty jazykov a Rámcového dohovoru a vnútroštátnych strategických cieľov. Iba tak sa môže stať plnohodnotným nástrojom kultúrnej politiky štátu. V tomto zmysle je potrebné hľadať vyvážený prístup k materiálnej i nemateriálnej podpore kultúry, výchovy a vzdelávania, vedy a výskumu, používania jazykov národnostných menšín i participácie.
- Aktuálne prebieha z hľadiska národnostných menšín veľmi dôležité štatistické zisťovanie – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021. S podporou značnej časti národnostných menšín a ich príslušníkov sa v ňom zaviedla inovácia zberu dát o národnostnej príslušnosti umožnením uvedenia národnosti a aj ďalšej národnosti. Dá sa predpokladať, že vzniknú závažné otázky súvisiace s aktuálnym zákonným stavom súvisiacim s fixným určením percentuálneho podielu jednotlivých národnostných menšín a oblasti interkultúrneho dialógu zo stanoveného podielu finančných prostriedkov na podporu Fondu. V tejto súvislosti bude potrebné v spolupráci s národnostnými menšinami a ďalšími relevantnými subjektmi naplánovať a realizovať viacúrovňovú komunikáciu zameranú na dôkladnú analýzu a využitie výsledkov Sčítania 2021 v oblasti národnostného zloženia obyvateľstva Slovenska. Tým sa zároveň bude naplňovať odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy k Rámcovému dohovoru, podľa ktorého je potrebné v úzkej spolupráci so zástupcami národnostných menšín naďalej pravidelne zbierať údaje o situácii a prístupe k právam príslušníkov národnostných menšín a pri koncipovaní politiky v tejto oblasti vychádzať zo spoľahlivých údajov. Zabezpečenie viacúrovňovej komunikácie k dôslednej analýze údajov o obyvateľoch z hľadiska ich národnostnej príslušnosti zo Sčítania 2021 a otvorenia diskusie odbornej i širokej verejnosti k návrhom inovácií národnostných politík zároveň úzko súvisí s úsilím o medzikultúrne porozumenie a sociálnu kohéziu v spoločnosti.
- Je potrebné taktiež hľadať spoločné riešenia všeobecnejších otázok, na ktoré hľadajú odpovede aj iné subjekty, ktoré poskytujú podporu v oblasti kultúry, teda potreby vyjasnenia viaczdrojového financovania projektov, viacročných štipendií a celkovo viacročných projektov s ohľadom na projekty v oblasti periodickej tlače, divadelných projektov s ohľadom na divadelnú sezónu, kvalitatívnych kritérií na festivaly so zreteľom na prácu s publikom
- V ekonomickej oblasti je potrebné posúdiť možnosti šetrenia štátnych prostriedkov prostredníctvom zdieľania rôznych administratívno-technických funkcionalít s inými vhodnými subjektmi. Zároveň je potrebné, aby prevádzka kancelárie bola plne finančne a kapacitne zabezpečená aby mohla plniť všetky úlohy vrátane monitoringu a evaluvácie, ako aj spolupráce s relevantnými subjektmi doma i v zahraničí, a to aj v prípade, ak by to vyžadovalo zmenu legislatívy.

- Vo vzťahu k zamestnancom je potrebné pristupovať v zmysle spoločensky zodpovedného konania s ohľadom na etické riadenie organizácie, manažovanie efektívneho riešenia sťažností a konfliktov, starostlivého a férového prístupu k zamestnancom, podpory rozvoja kompetencií zamestnancov a sociálneho dialógu na báze spoločného hľadania riešení. Na druhej strane je nevyhnutné optimalizovať organizačnú štruktúru a rozpracovať detailne jednotlivé pracovné pozície vzhľadom na rozsah úloh, ktoré inštitúcia musí plniť a taktiež zosúladiť interné dokumenty s reálnym stavom, vzhľadom na existujúce nedostatky v tejto oblasti. Manažment Fondu má transparentne verejne komunikovať oblasti zodpovednosti, musí byť za stanovených podmienok kontaktibilný tak do vnútra inštitúcie, ako aj navonok, aby tak zosobňoval príklad služby verejnosti.

Záver

Základnými princípmi budovania FPKNM v súlade s jeho verejnoprávnym poslaním musia byť princípy:

- transparentnosti,
- demokracie a participácie,
- otvorenosti a vytvárania priestoru pre rôznorodé názory,
- zabudovania spätnej väzby, monitoringu a evaluácie medzi základné nástroje činnosti FPKNM,
- flexibility,
- odbornosti, teda prístupu založeného na dôkazoch ku všetkým odborným otázkam,
- podpory stability a udržateľnosti,
- vytvárania rezerv pre nepredvídateľné situácie,
- spoločenskej zodpovednosti
  - v sociálnej oblasti smerom v spravodlivým pracovným podmienkam zamestnancov a podpory rôznorodosti a férového prístupu so zreteľom na spokojnosť zamestnancov vo FPKM a tiež vo vzťahu k prijímateľom,
  - ekonomickej oblasti smerom k nulovej tolerancii korupcie, transparentným rozhodnutiam, spravodlivej súťaži, zelenému a sociálnemu verejnému obstarávaniu, hospodárnemu nakladaniu so štátnymi prostriedkami vo FPKNM a tiež vo vzťahu k prijímateľom,
  - environmentálnej oblasti smerom k zavádzaniu ekologických štandardov, teda šetrením energií a zdrojov, minimalizovaním tvorby odpadu, recyklácie a eliminácie plastov vo FPKNM a tiež vo vzťahu k prijímateľom.

Dôsledné dodržiavanie týchto princípov je kľúčovou podmienkou každej modernej verejnej inštitúcie.

V Bratislave 20. mája 2021

PhDr. Alena Kotvanová